

Брюксел, 6 юни 2025 г.  
(OR. en)

9976/25

RECH 264  
COMPET 501  
IND 179  
MI 364  
EDUC 227  
TELECOM 182  
ENER 224  
ENV 484  
AGRI 257  
TRANS 232  
SAN 313  
ATO 35

#### **ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО**

---

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 6 юни 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз

---

№ док. Ком.: COM(2025) 298 final

---

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА  
Годишен доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните изследвания и технологичното развитие и за мониторинга на „Хоризонт Европа“ през 2024 г.

---

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 298 final.

---

Приложение: COM(2025) 298 final



Брюксел, 6.6.2025 г.  
COM(2025) 298 final

## **ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА**

**Годишен доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните изследвания и технологичното развитие и за мониторинга на „Хоризонт Европа“ през 2024 г.**

## 1. КОНТЕКСТ

В настоящия доклад е представен преглед на ключовите дейности на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите (НИИ), както и мониторингът на „Хоризонт Европа“ и програмата на Евратом за научни изследвания и обучение през 2024 г.

Докладът е изготвен в съответствие с член 190 от [Договора за функционирането на Европейския съюз](#) и член 7 от [Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия](#), във връзка с член 50 от [Регламент \(ЕС\) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“](#) и с член 12 от [Регламент \(Евратом\) 2021/765 на Съвета за създаване на Програма за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия](#).

## 2. ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ И РАЗВИТИЕ НА ПОЛИТИКАТА

През 2024 г. беше отбелязана 40-тата годишнина от първата програма на ЕС за финансиране на научни изследвания и иновации и това беше повод да се замислим за миналите постижения. През последните четири десетилетия ЕС демонстрира непоколебим ангажимент за постигане на напредък в областта на научния прогрес и икономическия растеж, като задели над 280 милиарда евро за научни изследвания и иновации. Тези усилия доведоха до сключването на над 120 000 споразумения за отпускане на безвъзмездни средства, в които участваха приблизително 75 000 бенефициери. Забележително е, че над 30 водещи изследователи, финансирани от ЕС, са спечелили Нобелови награди за своята работа.

Като се поучи от миналите постижения, като същевременно взема предвид последните развития, като например предизвикателствата пред световната сигурност или възхода на изкуствения интелект (ИИ), ЕС ще продължи да използва силните си страни в областта на НИИ, за да си осигури конкурентно предимство в световен мащаб.

### 2.1. Устойчив просперитет, единен пазар и конкурентоспособност на Европа

В бързо развиващия се глобален контекст иновациите са основен двигател на икономическия просперитет и конкурентоспособността. През 2024 г. в докладите на Лета и на Драги бяха предложени стратегически пътни карти за укрепване на икономическата позиция на ЕС.

В доклада на Енрико Лета, озаглавен [„Нещо много повече от пазар“](#), беше защитена идеята за „пета свобода“ — свободно движение на знания — с цел подобряване на научните изследвания, иновациите и образованието в рамките на единния пазар. Пример за напредък в това отношение през 2024 г. е присъединяването на Румъния към [системата на единния патент](#), с което броят на нейните членове достигна 18.

В [доклада на Марио Драги за бъдещето на конкурентоспособността на ЕС](#) беше подчертано значението на включването на НИИ в основата на икономиката на ЕС с цел да се стимулира устойчив растеж. Ключов напредък в тази област през 2024 г. беше приемането от Комисията на [съобщение относно авангардните материали за водещи позиции в промишлеността](#), последвано от [заключения на Съвета](#). НИИ бяха изтъкнати като начин за осигуряване на водеща позиция в тази област.

Конкурентоспособността беше поставена в центъра на [Европейския семестър за 2024 г.](#), като бяха признати изоставането на ЕС по отношение на инвестициите в НИИ в сравнение с други големи икономики и продължаващото предизвикателство за постигане на целта от 3 % от БВП. НИИ заеха видно място в докладите за всички държави членки, като до Чехия, Франция, Хърватия, Литва, Люксембург и Словения бяха отправени специфични за всяка държава препоръки относно НИИ.

**Кръговата икономика** има ключово значение за подкрепата на конкурентоспособността на Европа. През 2024 г. влезе в сила Регламентът за екопроектирането на устойчиви продукти (ESPR) и беше създаден [Форум за екопроектиране](#), за да бъдат включени заинтересованите страни в прилагането на регламента. Предприети бяха първоначални стъпки за прилагане на цифровия продуктов паспорт, предвиден в ESPR, като те бяха подкрепени от няколко проекта за НИИ.

## 2.2 Стратегическа автономност и икономическа сигурност в областта на НИИ

През 2024 г. Комисията работи по изпълнението на [Европейската стратегия за икономическа сигурност](#). Това беше подсилено от [препоръката на Съвета относно повишаване на сигурността на научните изследвания](#), в която се набляга на самоуправлението в сектора, подкрепено от правителствени мерки. Комисията също така започна работа по създаването на платформа за надлежна проверка, която да помогне на европейските университети и изследователски организации да оценят рисковете и възможностите при международното сътрудничество. Освен това Комисията започна съвместни оценки на риска с държавите членки в четири възлови технологични области: авангардните полупроводникови технологии, технологиите в областта на изкуствения интелект, квантовите технологии и биотехнологиите.

Като част от **платформата за стратегически технологии за Европа (STEP)**, по линия на [схемата на ЕСИ за разширяване на STEP](#) бяха предлагани капиталови инвестиции на стартиращи предприятия, МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация. Целта беше да се разширят иновациите в стратегически технологични сектори като цифрови технологии, наукоемки технологии, чисти технологии и биотехнологии. Бяха препрограмирани 6,3 милиарда евро по линия на политиката на сближаване за подкрепа на **възлови технологии** и отрасли.

Комисията също така прие [бяла книга](#) относно НИИ в областта на технологиите с потенциал за **двойна употреба**, като започна обществена консултация.

Комисията възложи [договор за концесия](#) за разработване на спътниковата система на Съюза за сигурна свързаност **IRIS<sup>2</sup>**. С това ще се стимулира внедряването на

иновативни технологии и ще се укрепи стратегическата автономност на ЕС до 2030 г.

### 2.3. Екологичен и цифров преход

През 2024 г. Комисията представи [съобщение](#), в което се предлага **целта на ЕС в областта на климата за 2040 г.**, като се препоръчва намаление с 90 % на нетните емисии на парникови газове до 2040 г. в сравнение с равнищата от 1990 г. Една от ключовите стъпки, предложени за постигането на тази цел, е трансформацията на промишлеността, движена от НИИ. Това съобщение беше придружено от [съобщението относно промишлено управление на въглеродните емисии](#), в което има специална глава за НИИ.

В редица допълнителни инициативи по линия на **Европейския зелен пакт** беше включен компонент за НИИ: по-специално, резултатите от проектите помогнаха да се подкрепи прилагането на [Регламента относно възстановяването на природата](#) и [Дългосрочната визия за селските райони на ЕС](#). Освен това в [съобщението относно биотехнологиите и биопроизводството](#) насърчаването на НИИ беше определено като път напред, а със [Законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии](#) беше предоставен правен статут на Стратегическия план за енергийните технологии, за да се стимулира производството на технологии за чиста енергия в ЕС. Беше приет и работният документ на службите на Комисията „[Към пътна карта за ускоряване на внедряването на водородни долини в цяла Европа: предизвикателства и възможности](#)“ в съответствие с плана REPowerEU. След предложението на Комисията Европейският парламент и Съветът приеха регламенти относно [суровините от критично значение](#) и [промишленост с нулеви нетни емисии](#).

През 2024 г. беше отбелязан и напредък в **цифровия преход**, за който НИИ имат ключов принос. Например в [бялата книга относно нуждите от цифрова инфраструктура](#) бяха представени възможни сценарии, за да се гарантира, че ЕС разполага с най-съвременната цифрова инфраструктура, необходима за подкрепа на иновациите. Новият [облак в областта на културното наследство](#) също така предостави европейска платформа за сътрудничество на изследователи и практикуващи специалисти по НИИ в областта на културното наследство.

Освен това през 2024 г. бе отбелязан нов връх в [бързото ускоряване](#) на напредъка в областта на **ИИ** в резултат на значителния напредък в широкото разпространение на данни, [изчислителната мощност](#) и машинното самообучение. [Пакетът за иновации в областта на ИИ](#) имаше за цел да се подпомогнат стартиращите предприятия и малките и средните предприятия в ЕС при разработването на надежден изкуствен интелект и да се създаде Европейска служба за ИИ. Инициативата GenAI4EU по този пакет ще подпомогне разработването на генеративни решения с ИИ. Накрая, Комисията публикува [насоки за използването на генеративен изкуствен интелект в научните изследвания](#).

## 2.4. Партньорство с държавите членки

Към декември бяха постигнати 175 ключови етапа и цели, свързани с НИИ, от 710 ключови етапа и цели, които държавите членки трябва да постигнат, за да получат съответните плащания по [Механизма за възстановяване и устойчивост](#). Що се отнася до полезните взаимодействия с политиката на сближаване, Малта и Литва са прехвърлили бюджет от Европейския фонд за регионално развитие към „Хоризонт Европа“.

Освен това двустранните обсъждания между Комисията и държавите членки бяха задълбочени чрез [засилени диалози](#) с Естония, Германия и Нидерландия. Засиленото внедряване на [механизъм за подкрепа в областта на политиките](#) също помогна на държавите членки да подобрят своите системи за НИИ. Започнаха специфични дейности с България, Чехия, Финландия и Украйна, както и дейности за взаимно обучение по теми като наука за политиката, изследователски кариери и ИИ за науката.

Стартира [платформата за политиката на европейско научноизследователско пространство \(ЕНП\)](#), която осигурява възможност за споделяне на информация между държавите членки, асоциираните държави, заинтересованите страни в областта на НИИ и Комисията. Освен това в [съобщението относно осъществяването на ЕНП](#) беше оценен напредъкът, постигнат след [съобщението относно ЕНП](#) от 2020 г. и първата програмата за политиката за ЕНП.

## 2.5 Глобална Европа

Комисията продължи да играе основна роля в **многостранното сътрудничество в областта на НИИ**. Заедно с белгийското председателство тя беше съорганизатор на конференция на министрите като част от многостранния диалог относно принципите и ценностите на международното сътрудничество в областта на НИИ. Тя участва в [Групата за наблюдение на Земята](#), [Междуправителствения комитет по изменението на климата](#) (МКИК) и [междуправителствената платформа за биологично разнообразие и екосистемни услуги](#).

По отношение на конкретни региони и държави заслужава да се отбележат няколко акцента:

- Комисията продължи да подкрепя НИИ на **Украйна** чрез специални инициативи по програмата „Хоризонт Европа“. Беше стартиран [механизъм за подкрепа в областта на политиките](#) с цел взаимно свързване на научноизследователската инфраструктура на Украйна с тази на ЕС. Освен това ЕС продължи да се застъпва за ролята на НИИ във възстановяването на страната.
- Енергийният съвет ЕС — САЩ на равнище министри потвърди ангажимента за сътрудничество в изследванията в областта на ядрения синтез, климатичното моделиране и улавянето, използването и съхранението на въглероден диоксид. В рамките на Съвета по търговия и технологии ЕС—САЩ сътрудничеството в областта на електромобилността

и интелигентните мрежи доведе до съвместни препоръки относно демонстрации за интегриране на превозни средства в мрежата.

- [Обединението за научни изследвания на Атлантическия океан](#) приветства като партньори Исландия и Сенегал.

## 2.6. Пречи действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област

Чрез своите изследвания JRC подкрепи няколко инициативи, в това число:

- [Европейския иновационен център за индустриална трансформация и емисии](#), който насърчава технологиите за намаляване на емисиите в промишлеността;
- първия [Световен атлас на сушата](#) заедно с Организацията на обединените нации;
- симулационно учение за сигурност на доставките, с което се валидира **готовността на ЕС за доставки на газ** за зимата на 2024—2025 г. предвид очаквания край на транзита на руски газ през Украйна след 2024 г.;
- разработване на методики за откриване на **остатъци от антибиотици** във фуражите, с което ще се осигури възможност за нови разпоредби на ЕС и ще се постигне напредък към целите на „Едно здраве“ в областта на резистентността към антибиотици.

## 3. ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА „ХОРИЗОНТ ЕВРОПА“ И ПРОГРАМАТА ЗА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОБУЧЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ ЗА АТОМНА ЕНЕРГИЯ

### 3.1. „Хоризонт Европа“ през 2024 г. — акценти и нови елементи

Комисията прие изменение на „основната“ работна програма на „Хоризонт Европа“ за периода 2023—2024 г. Беше въведен пакет от експериментални действия, за да се направи програмата по-отворена и да се подкрепят изследователи, които са в начален етап. По направление „Нов европейски Баухаус“ (НЕБ) бяха стартирани три теми като междинна стъпка, проправяща пътя към предстоящия инструмент НЕБ. В работната програма бяха включени покани за 2025 г., за да се осигури приемственост на повтарящи се действия, като например действията „Мария Склодовска-Кюри“, „Работа в екип за високи постижения“ и „Стипендии по линия на ЕНП“.

### Подкрепа за Украйна чрез „Хоризонт Европа“

През 2024 г. дванадесет украински града се присъединиха към [инициативата SUN4Ukraine](#) в рамките на мисията на ЕС за неутрални по отношение на климата и интелигентни градове. В рамките на инициативата се предоставя подкрепа на украинските градове, които се стремят да станат неутрални по отношение на климата. Подкрепата чрез [MSCA4Ukraine](#) продължи, като бяха добавени 10 милиона евро за стипендии за разселени изследователи. [Центърът на](#)

Регионалната иновационна схема (RIS) на общността на Европейския институт за иновации и технологии (EIT) в Киев започна да функционира в пълна степен през 2024 г. и изпълнява ролята на единно звено за контакт за достъп до общностите на знание и иновации (ОЗИ) на EIT. Украйна също така участва в сътрудничество за НИИ в областта на морските и речните екосистеми в басейна на Черно море, по-специално чрез мисията „Възстановяване на нашите океани и води до 2030 г.“ и Партньорството за устойчива синя икономика.

### **Асоцииране към „Хоризонт Европа“**

През 2024 г. броят на асоциираните държави достигна 19, като **Обединеното кралство** стана пълноправна асоциирана държава (с изключение на фонд „Ускорител“ на ЕСИ), а **Канада** се присъедини към стълб II. Преговорите за асоцииране с **Република Корея** приключиха, а официалните преговори с **Япония** започнаха. Съветът прие мандат за започване на първите официални преговори със **Сингапур**, а с **Египет** бяха започнати преговори. Преговорите с **Швейцария** приключиха, като се очаква споразумението да бъде подписано през 2025 г. Комбинираният оперативен принос от асоциираните държави през 2024 г. възлиза на 2,8 милиарда евро, с почти 10 000 участия.

## **3.2. Данни от мониторинга на „Хоризонт Европа“**

### **Възможности за финансиране**

656-те покани за представяне на предложения, които бяха обявени в рамките на основните и другите работни програми на „Хоризонт Европа“ до края на 2024 г., обхванаха общо 2534 научноизследователски теми с бюджет от 59,4 милиарда евро.

Предложените теми имаха за цел да се привлекат проекти в областта на НИИ, които да са насочени към приоритетите на Комисията на фон дер Лайен за периода 2019—2024 г. До момента общо 95,5 % от проектите са допринесли за тези приоритети.

### **Предложения за проекти и проценти на успеваемост**

*Източник: информационно табло за предложения по програма „Хоризонт“ към 6 януари 2025 г.*

Интересът към програмата продължи да е силен, като през периода 2021—2024 г. бяха подадени **88 803 допустими предложения**<sup>1</sup>. Като цяло качеството остана стабилно, като повече от половината от допустимите предложения (54 %) достигнаха минималния праг на оценка.

До януари 2025 г. за финансиране е поет ангажимент по 14 592 предложения с общ прогнозен бюджет в размер на 43 милиарда евро. Процентът на успеваемост на предложенията беше 16,4 %.

Въпреки това, поради липса на средства се финансират едва около 30 % от предложенията, които са преминали минималния праг за финансиране. За

---

<sup>1</sup> Брой на допустимите предложения, подадени само по приключени и напълно оценени покани.

финансирането на всички такива предложения, подадени през периода 2021—2024 г., биха били необходими допълнителни 81,7 милиарда евро.

### Финансирани проекти

*Източник: информационно табло за проекти по програма „Хоризонт“ към 6 януари 2025 г.*

След оценката на предложенията до края на 2024 г. бяха отпуснати **43,2 милиарда евро** чрез **15 148 споразумения за отпускане на безвъзмездни средства**. В края на 2024 г. някои от споразуменията все още бяха в процес на подготовка.

Средният размер на безвъзмездните средства е 2,9 милиона евро. Средната стойност на финансирането от Съюза, разпределено за безвъзмездни средства само за един бенефициер (45 % от безвъзмездните средства), е около 1,2 милиона евро, а за безвъзмездните средства за повече от един бенефициер (55 % от безвъзмездните средства) тя е около 4,2 милиона евро. Във втория случай средният брой на участниците е 11,5.

Част от програмата	Допустими предложения	Приети предложения	Процент на успеваемост на предложенията (% от допустимите)	Поискан финансов принос на ЕС в предложенията, за които е поет ангажимент (в милиони евро)	Подписани споразумения	Финансов принос на ЕС в подписаните споразумения (в милиони евро)	Среден размер на безвъзмездните средства (в милиони евро)
<b>Стълб I — „Високи научни постижения“</b>							
Европейски научноизследователски съвет (ЕИС)	30 413	4404	14,5 %	7849	4182	7319	1,8
Действия „Мария Склодовска-Кюри“ (MSCA)	27 366	4473	16,3 %	2596	4704	2641	0,6
Научноизследователски инфраструктури	399	167	41,9 %	1181	173	1214	7
<b>Стълб II — „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“</b>							
Клъстер 1 — „Здравеопазване“	2502	562	22,5 %	4590	565	4312	7,6
Клъстер 2 — „Култура, творчество и приобщаващо общество“	2311	330	14,3 %	1135	322	991	3,1
Клъстер 3 —	1022	136	13,3 %	600	145	611	4,2

„Гражданска сигурност за обществото“							
Клъстер 4 — „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“	5655	1091	19,3 %	8083	1094	7439	6,8
Клъстер 5 — „Климат, енергетика и мобилност“	5291	1091	20,6 %	7946	1159	7945	6,9
Клъстер 6 — „Храни, биоикономика, природни ресурси, селско стопанство и околна среда“	3408	763	22,4 %	4636	720	4190	5,8
<b>Съълб III — „Иновативна Европа“</b>							
Европейски съвет по иновациите (ЕСИ)*	6289	554	8,8 %	1650	1114	2925	2,6
Европейски екосистеми за иновации	1330	267	20,1 %	307	272	297	1,1
Европейски институт за иновации и технологии (EIT)	25	20	80 %	1189	26	1741	66,9
<b>Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство</b>							
Разширяване на участието и разпространяване на високите научни постижения	2509	647	25,8 %	1464	583	1398	2,4
Реформиране и засилване на европейската система за НИИ	283	87	30,7 %	197	89	193	2,2
<b>Общо за „Хоризонт Европа“</b>	<b>88 803</b>	<b>14 592</b>	<b>16,4 %</b>	<b>43 425</b>	<b>15 148</b>	<b>43 215</b>	<b>2,85</b>

Таблица 1. Предложения и подписани споразумения по съълбове и по части от програмата (Източник: информационно табло за проекти по програма „Хоризонт“ към 6 януари 2025 г.)

*\* Данните за инструмент „Ускорител“ на ЕСИ (предложения) не са включени.*

## **Изпълнение на политическите приоритети на ЕС**

*Източник: Общ преглед на изпълнението на програмата „Хоризонт Европа“*

НИИ играят основна роля в ускоряването на екологичния преход. До момента „Хоризонт Европа“ е на път да постигне целта си 35 % от разходите да бъдат разпределени за справяне с изменението на климата, а предварителните оценки показват, че 7,7 % от разходите по програмата за периода 2021—2027 г. са разпределени за биологично разнообразие.

Освен това 21,2 % от бюджета на „Хоризонт Европа“ допринасят за цифровата трансформация, като между 2021 и 2024 г. за инвестиции в цифрови технологии са определени 11 657 милиона евро.

През 2024 г. приблизително 104 милиона евро бяха разпределени също така за проекти, чиято основна цел е да се подобри равенството между половете, а 1391 милиона евро — за проекти, които ще допринесат за равенството между половете.

## **Заявители и бенефициери**

*Източник: информационно табло за проекти по програма „Хоризонт“ към 6 януари 2025 г.*

Проектите, подписани през първите четири години на програмата, включват **28 136 различни участници от 171 различни държави**, като участниците от МСП са 35,8 %. Средно всеки участник участва в 3,6 проекта. Участниците от държавите членки са представили близо 82 % от всички допустими заявления, а 19,8 % са от държави, обхванати от разширяването на участието.

В таблицата е показана промяна в разпределението на заявленията между асоциираните и неасоциираните държави. Подадените от асоциираните държави заявления вече представляват 12,6 % от всички заявления, докато подадените от неасоциираните държави съставляват 5,6 %. Тази промяна спрямо януари 2023 г. се дължи до голяма степен на новия статут на Обединеното кралство като асоциирана държава.

Група държави	Заявлени я в допустим и предлож ения	% от общия брой заявлен ия	Процен т на успевае мост на заявлен ията	Участие в подписа ни споразу мения	% от всичк и участи я	Финансов принос на ЕС в подписа ните споразуме ния (в милиони евро)	% от общия финансо в принос на ЕС в подписа ните споразум ения
Държави членки	380 816	81,8 %	20,3 %	85 351	84 %	39 451	91,3 %
<i>Държави, които не са обхванати от разширяването на участието</i>	288 513	62,0 %	21,0 %	67 441	66,4 %	33 498	77,5 %
<i>Държави, обхванати от разширяването на участието</i>	92 303	19,8 %	18,0 %	17 910	17,6 %	5952	13,8 %
Асоциирани държави	58 817	12,6 %	18,3 %	10 200	10 %	3238	7,4 %
<i>Асоциирани държави — Обединеното кралство</i> без	30 271	6,5 %	17,8 %	5841	5,7 %	2850	6,6 %
<i>Асоциирани държави — само Обединеното кралство</i>	28 546	6,1 %	18,8 %	4359	4,3 %	388	0,9 %
Неасоциирани държави	25 990	5,6 %	21,5 %	6045	6,0 %	526	1,2 %
<b>ОБЩО</b>	<b>465 623</b>	<b>21,9 %</b>	<b>20,1 %</b>	<b>101 596</b>	<b>100 %</b>	<b>43 215</b>	<b>100 %</b>

Таблица 2: Произход на заявителите

Най-големи са дяловете на участниците от висши учебни заведения (34 %), които са получили най-голям финансов принос (15 милиарда евро). Дяловете на предприятията от частния сектор и на научноизследователските организации са съответно 30,7 % и 21,9 % от участието и всяка от тези групи получава подобен принос (11,9 милиарда евро).

Броят на **новите участници** в програмата **продължава да се увеличава**. Новите участници представляват 51,1 % от всички участници в сравнение с 47 % преди една година. Въпреки това процентът им на участие (т.е. броят на проектите, към които се присъединява средно всеки участник) остава нисък в сравнение с този на участниците, които вече са били включени в програмата (1,25 спрямо 6). Новите

участници идват предимно от частния сектор, особено от МСП, и до момента са получили 11,6 % от всички средства по програмата „Хоризонт Европа“.

Общо на държави членки бяха отпуснати 39,5 милиарда евро (91,3 % от средствата). На държави, обхванати от разширяването на участието, бяха предоставени 13,8 % от средствата. На асоциирани държави бяха отпуснати над 7,4 %, или малко над 3 милиарда евро, а на неасоциирани държави — 1,2 %, или 526 милиона евро. Направените наблюдения относно участието важат и за дела на финансирането. С асоциирането на Обединеното кралство разпределението на общото финансиране между асоциирани и неасоциирани държави се е променило значително в сравнение с януари 2023 г.

### **Ключови аспекти на пътищата на въздействие**

*Източник на данните: информационно табло за ключовите показатели за пътищата на въздействие (Key Impact Pathway) към 6 януари 2025 г.*

Ключовите аспекти за пътищата на въздействие (КАПВ) бяха въведени в „Хоризонт Европа“, за да се проследи въздействието на програмата чрез краткосрочни, средносрочни и дългосрочни показатели. Настоящият раздел съдържа общ преглед на краткосрочните показатели. От „Хоризонт Европа“ произтичат общо 6922 рецензирани публикации (КАПВ 1). Общо 10 222 публикации, включително неречензирани статии, са докладвани по линия на „Хоризонт Европа“, като до над 79 % от тях има свободен достъп чрез бенефициерите (КАПВ 3). Освен това са декларирани 124 крайни продукта, свързани с права върху интелектуална собственост (КАПВ 7). По „Хоризонт Европа“ също така се улеснява повишаването на квалификацията на 95 156 изследователи (КАПВ 2), като жените представляват 44,1 % от тях. Освен това по програмата са били създадени и/или запазени 39 543 работни места (изразени в еквивалент на пълно работно време) в ЕС (КАПВ 8). Участниците вече са мобилизирали съвместни инвестиции в размер на 10,2 милиарда евро за изпълнение на проекти за НИИ (КАПВ 9).

Към момента на настоящия анализ обаче само 983 проекта (6,5 %) са били приключени и само 21 % от проектите са завършили периодичното отчитане, следователно се очаква броят на докладваните и количествено измерими резултати да се увеличи до 2025 г.

### **Фокус върху европейски партньорства**

*Източник на данните: информационно табло за проекти по програма „Хоризонт“ към 6 януари 2025 г.*

Към януари 2025 г. бяха идентифицирани 50 европейски партньорства, а още десет бяха обявени във втория [стратегически план за периода 2025—2027 г.](#), три от които все още се очаква да бъдат подписани.

В рамките на **10-те активни съвместни предприятия** (институционализирани партньорства въз основа на член 187 от ДФЕС) бяха подписани 530 споразумения за отпускане на безвъзмездни средства на обща стойност **4,8 милиарда евро** (или 11 % от средствата по „Хоризонт Европа“, отпуснати през периода 2021—2024 г.). В партньорствата участват 4281 организации (в 9186 проекта), две трети от които са частни дружества. 44 % от последните са МСП. 81 % от средствата на ЕС са

насочени към дейности в подкрепа на цифровия и климатичния преход. Допълнителни 3,86 милиарда евро бяха осигурени от бенефициерите, което представлява 45 % от общите инвестиции по проектите.

С **4 милиарда евро** от „Хоризонт Европа“ бяха подпомогнати **11 съвместно програмирани партньорства**, като бяха подписани 589 споразумения за отпускане на безвъзмездни средства на 4753 различни организации, една трета от които бяха МСП.

Що се отнася до **съфинансираните** партньорства, бяха подписани споразумения за отпускане на безвъзмездни средства с 14 консорциума от бенефициери по стълб II и с един консорциум по стълб III на обща стойност 1,17 милиарда евро. Очаква се партньорите да допринесат с между 50 % и 70 % от средствата, или допълнителни 2,5 милиарда евро, за НИИ.

### **Фокус върху Европейския институт за иновации и технологии (ЕИТ)**

През 2024 г. 82 новосъздадени предприятия са били учредени от студенти в програмите на ЕИТ, а 112 са възникнали като резултат от иновационни проекти на ЕИТ. Освен това чрез инициативата за таланти в областта на наукоемките технологии 388 партньори поеха ангажимент да обучат над 1 милион души до 2025 г., като над 900 000 ще получат обучение до 2024 г. До декември 2024 г. академията на Европейския алианс за акумулаторните батерии, управлявана от ОЗИ InnoEnergy на ЕИТ, постигна целта си да обучи 100 000 учаци до 2025 г.<sup>2</sup> Освен това Европейската комисия потвърди предстоящата нова ОЗИ на ЕИТ за секторите на водите, моретата и морското пространство и екосистемите в тях.

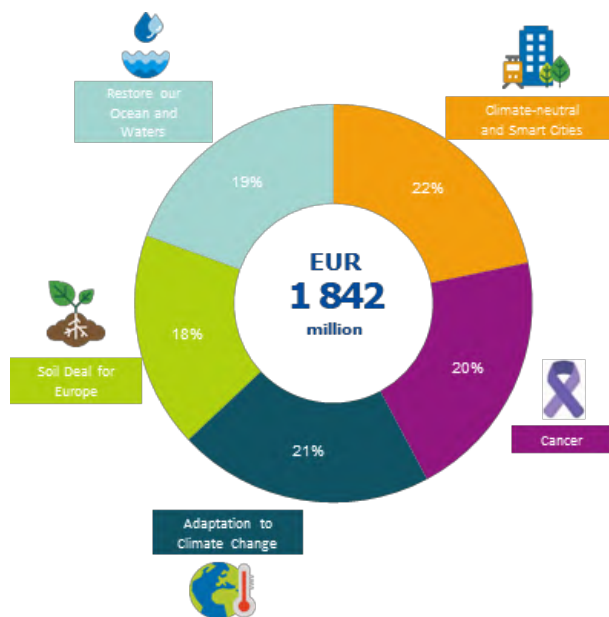
### **Фокус върху мисиите на ЕС**

*Източник: информационно табло за предложения и проекти по програма „Хоризонт“ към 6 януари 2025 г.*

До края на 2024 г. са били обявени, приключени и оценени 54 покани за представяне на предложения за мисии на „Хоризонт Европа“. В отговор на поканите бяха получени 862 допустими предложения. Бяха подписани 236 споразумения по линия на „Хоризонт Европа“, включващи 3302 бенефициери, за отпускане на безвъзмездни средства на обща стойност 1842 милиона евро, като финансирането беше разделено между петте мисии, както следва:

---

<sup>2</sup> Стойностите са целеви. Проверените резултати ще бъдат достъпни по-късно през 2025 г.



Основните постижения на мисиите през 2024 г. включват следното:

- Мисия „**Борба с рака**“ беше домакин на конференция на високо равнище за иновативните палиативни грижи, на която бяха представени развитието на политиката и решенията от финансирани от ЕС проекти, и публикува [ДОКУМЕНТ ОТНОСНО ПОЛИТИКАТА](#), в който са очертани бъдещите предизвикателства. Освен това пътуващите презентации, проведени в Полша, Литва и Румъния, достигнаха до близо 11 милиона души, като повишиха осведомеността относно превенцията и скрининга на рака.
- Мисията за **адаптиране към изменението на климата** продължава да подкрепя 145 региона да оценят климатичния си риск, да разработят пътища към устойчивост спрямо изменението на климата или да разработят планове за адаптиране.
- Мисията „**Възстановяване на нашите океани и води до 2030 г.**“ осигури допълнително финансиране в размер на 127 милиона евро за подкрепа за местните общности и за по-нататъшно развитие на европейския цифров океан — отражение на реалния. Първият прототип беше представен на Форума за цифровия океан през юни.
- По мисията „**100 неутрални по отношение на климата и интелигентни града до 2030 г.**“ през 2024 г. още 43 града получиха [знака на мисията](#). **Европейската инвестиционна банка стартира пакет от 2 милиарда евро за заеми** в подкрепа на градовете със знака на мисията за планиране на екосъобразни и устойчиви инвестиции.
- По мисията „**Пакт за почвите в Европа**“ бяха създадени първите 25 живи лаборатории, обхващащи около 250 тестови обекта, в които участваха 167 партньори (25 % от частния сектор) в 11 държави членки.

### 3.3. Задълбочен анализ: експресни мониторингови проучвания и други проучвания, свързани с „Хоризонт Европа“

През 2024 г. бяха публикувани няколко доклада, в това число:

- [експресно мониторингово проучване](#) на приноса на рамковата програма в областта на водорода от 2007 г. насам;
- [експресно мониторингово проучване](#), в което се обобщават ключови факти и данни за участието на МСП в „Хоризонт Европа“;
- [експресно мониторингово проучване](#) на участието на държавите в „Хоризонт Европа“.

### Средносрочна оценка на „Хоризонт Европа“

Публикуван беше докладът на експертната група относно междинната оценка на „Хоризонт Европа“, озаглавен [„Съгласуване, действие, ускоряване“](#). Експертите отправиха препоръки за повишаване на ефективността на програмата при съгласуване на НИИ със стратегическите цели на Европа. Освен това Комисията публикува няколко оценки и доклада, съсредоточени върху специфични области на въздействие на „Хоризонт Европа“ и нейния предшественик (екологичен преход, устойчива Европа, иновативна Европа).

### 3.4. Разпространение и използване на резултатите

Повече от 5000 бенефициери вече са получили подкрепа от платформата за резултатите от програмата „Хоризонт“ (Horizon Results) и инициативата за усилване на ефекта (Horizon Booster). Комисията предостави пакети с резултати и възможности за усилване на ефекта по CORDIS за:

- [Наблюдения на околната среда за Зеления пакт на ЕС](#)
- [Син въглерод за биологично разнообразие и борба с изменението на климата](#)
- [Разбиране на въздействието на изменението на климата върху уязвимите полярни региони на Земята](#)
- [Намаляване и предотвратяване на факторите за загуба на морско биологично разнообразие](#)
- [Справяне с морските отпадъци от източника до морето](#)
- [Иновации в областта на водораслите](#)
- [Да се гмурнем по-дълбоко: разширяване на знанията за океаните и тяхното устойчиво управление](#)

Примерите за други забележителни публикации и информационни събития включват следните:

- [Наблюдения на околната среда и изкуствен интелект в полза на науката и обществото](#)
- [Картографиране на изкуствения интелект в авангардните научни изследвания на ЕНС](#)
- [Биологично разнообразие: подходът на причинно-следствената връзка](#)
- [Финансирани от ЕС проекти начело на трансформираща промяна за биологичното разнообразие](#)
- [Авангардни научни изследвания за трансформираща промяна](#)
- [Прозрения от авторите на 6-ия доклад на МКИК за оценка на пропуските в знанията и приоритетите за научни изследвания](#)
- [Авангардни научни изследвания за демокрация](#)
- [Кампания за повишаване на осведомеността относно валоризацията на знанията](#)
- [НИИ за справедлив екологичен преход](#)
- [НИИ за справедлив цифров преход](#)

### 3.5. Изпълнение и мониторинг на програмата на Евратом

#### а) Преки действия в ядрената област, осъществени от Съвместния изследователски център (JRC)

През 2024 г. JRC публикува **90 рецензирани статии** по различни теми, свързани с ядрените изследвания. Той изготви **10 референтни материала**, които бяха включени в ядрените библиотеки, разработи 10 технически системи за ядрени гаранции и предостави три приноса към **международните стандарти**. Той предостави 37 специализирани **курса за обучение** за над 900 бенефициери от ЕС, Украйна и други държави. Над 350 инспектори и служители по ядрени гаранции преминаха обучение чрез Европейския център за обучение по ядрена сигурност (EUSECTRA). Общо 59 изследователи от ЕС и Украйна използваха съоръженията за ядрени изследвания на JRC.

Като изпълнителен орган на Евратом за Международния форум за поколение IV JRC беше домакин на ключови срещи и проведе изследвания относно системите от поколение IV.

JRC подкрепи отговора на Комисията на незаконната агресивна война на Русия срещу **Украйна**, като предостави технически експертен опит за пакетите от санкции и проведе сравнителен анализ на радиологичното разсейване заедно с европейските органи по радиационна защита.

#### б) Непреки действия по Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом (безвъзмездни средства)

През 2024 г. Комисията постави началото на 21 проекта за ядрени изследвания, в това число партньорства за управление на радиоактивни отпадъци и ядрени материали, финансирани със 121 милиона евро от програмата на Евратом. Близко 48 милиона евро бяха отпуснати за безопасност на атомните електроцентрали, а с 11 милиона евро бяха подкрепени приложенията на йонизиращите лъчения.

След изменение на работната програма на Евратом Комисията стартира две нови инициативи: бъдещо публично-частно партньорство в областта на енергията от ядрен синтез и европейска инициатива за умения в ядрената област. Беше публикувана последващата оценка на Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом за периода 2014—2020 г.

Освен това Комисията стартира втори проект за укрепване на сигурността на доставките на ядрено гориво за проектирани от Русия атомни електроцентрали в Европа и Украйна.

Накрая, Комисията създаде Европейския индустриален алианс за малки модулни реактори (ММР), чиято цел е да бъде внедрен първият ММР в ЕС. Това беше подкрепено от преки и непреки действия за безопасно проектиране, сигурност, гаранции, изграждане и експлоатация на ММР.

#### **4. ПЕРСПЕКТИВИ ЗА 2025 Г.**

През 2025 г. Комисията планира да приеме „основните“ работни програми на „Хоризонт Европа“ за 2025 г. и за периода 2026—2027 г. Двете работни програми ще допринесат за ключовите стратегически направления на втория стратегически план на „Хоризонт Европа“ за периода 2025—2027 г., както и за общите приоритети на политиката на Комисията за периода 2024—2029 г. Работните програми ще допринесат и за усилията на Комисията за опростяване, по-специално за повишаване на достъпността на програмата за заявителите и за опростяване на докладването за бенефициерите.

Освен това Комисията ще предложи следващата многогодишна финансова рамка, в която са включени прозрения от широка обществена консултация, за да се съгласува финансирането на НИИ с бъдещите приоритети при финансирането. Инициативите през 2025 г., като например компасът за конкурентоспособността и пактът за чиста промишленост, както и предстоящата стратегия за стартиращите и разрастващите се предприятия, ще гарантират, че ЕС ще остане начело в областта на НИИ. Тези инициативи ще помогнат за справяне с бъдещите предизвикателства и за използване на възможностите за устойчив растеж.